

Actie! Aan de slag voor een sociale, groene en leefbare stad. Coalitieakkoord 2022-2026

PvdA, GroenLinks, D66, CDA en Actiepartij

Inhoud

Voorwoord	3
1 Stad om te wonen	5
2 Duurzame stad	7
3 Sociale stad	11
4 Gezonde stad	15
5 Culturele stad	17
6 Betrokken stad	18
7 Samenwerking en belangenbehartiging	20
8 Veilig thuis, veilig op straat en digitaal veilig	21
9 De gemeente en de gemeentelijke organisatie	22
10 Financieel kader	24
11 Portefeuilleverdeling	25
Bijlage 1: Financiële overzichten coalitieakkoord	26

Voorwoord

W e leven in een tijd met meerdere crises. Wonen, energie en klimaat strijden om voorrang in onze maatschappelijke opgaven. Kansengelijkheid in de samenleving maakt deze crises dieper en breder. Dit vraagt om een daadkrachtig bestuur gericht op de uitvoering van een flink aantal plannen die in de afgelopen jaren zijn voorbereid. Waarbij we ons moeten realiseren dat niet alles kan en er keuzes gemaakt moeten worden. Haarlem is een prachtige stad, met Spaarndam als prachtig dorp. PvdA, GroenLinks, D66, CDA en Actiepartij nemen graag de uitdaging aan om de komende vier jaar Haarlem verder te brengen als sociale, leefbare en duurzame stad. In de afgelopen vier jaar is op basis van het Coalitieakkoord 'Duurzaam doen' al veel werk verzet. In de komende vier jaar ligt onze focus op de uitvoering. Over vier jaar willen we dat op veel plekken in de stad de acties uit dit nieuwe Coalitieakkoord zijn gerealiseerd en dat de stad

beter is geworden voor de Haarlemmers. Er zijn betaalbare woningen toegevoegd. De stad is groener, met meer biodiversiteit en beter aangepast aan het veranderende klimaat.

Haarlem is een gastvrije stad, ook voor vluchtelingen en nieuwkomers. Alle Haarlemmers kunnen meedoen in de samenleving. We ondersteunen de Haarlemmers die dat nodig hebben.

De stad is in 2026 op alle fronten duurzamer geworden: economisch, in de energievoorziening, in het verwarmen van huizen en gebouwen en de wijze waarop we ons verplaatsen. Om dat te realiseren gaan we ingrijpende keuzes niet uit de weg, ook als deze keuzes leiden tot ongemak. Het gesprek over deze keuzes en de consequenties gaan we graag aan met de gemeenteraad en met de stad.

De gemeenteraad heeft in december 2021 de Omgevingsvisie Haarlem 2045 vastgesteld. Deze visie is voor ons de leidraad. In de komende vier jaar zetten we de opgaven centraal en gaan we met daadkracht aan de slag: concrete besluiten en veranderingen.

Wij realiseren ons dat de toekomst grotendeels onvoorspelbaar is, nu nog meer dan in voorgaande jaren. De coronacrisis maakte dat al duidelijk, de economische gevolgen van de oorlog op ons continent zijn nu al groot en effecten van klimaatverandering zijn steeds zichtbaarder. De stijgende energieprijzen versterken de noodzaak van een snelle energietransitie. Tegelijkertijd zien we dat de tekorten aan materialen en de hoge prijs daarvan, samen met tekorten aan arbeidskrachten, de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet en de stikstofcrisis de uitdagingen groter maken.

Zoals elke stad, is ook Haarlem sterk afhankelijk van de geldstromen uit Den Haag. We weten: dat valt soms vies tegen. Wij zien wel ruimte om de komende jaren veel incidentele middelen beschikbaar te stellen om de opgaven in deze stad aan te pakken. De ruimte voor structurele uitgaven van de gemeente is beperkt, gelet op de autonoom stijgende kosten voor alle inzet op de jeugd en maatschappelijke ondersteuning. Dat geldt ook voor de kosten om de openbare ruimte op een toekomstbestendige manier te onderhouden en vernieuwen. Bij tegenvallers kijken we eerst naar ruimte in het systeem en naar prioritering in beleidsintensiveringen en -fasering, daarna zijn andere opties als lastenverzwaringen en bezuinigingen bespreekbaar. Wat betreft gemeentelijke belastingen staat draagkracht voorop.

Met het formuleren van opgaven, het maken van soms ingrijpende keuzes en het beschikbaar stellen van middelen realiseren we zichtbare veranderingen in stad en voor de inwoners. Dat vraagt om focus en prioritering van het stadsbestuur. Wij streven naar draagvlak voor besluiten en keuzes. Participatie is essentieel om bij inwoners en ondernemers draagvlak te hebben, vooral als het zaken betreft die hen of hun woonomgeving direct aangaan. We benutten de kennis, kunde en energie van de stad. De gemeente geeft bij de start van projecten, nieuw beleid of ontwikkelingen helder aan waarover betrokkenen mee kunnen denken of beslissen.

Dit akkoord geeft de ambities weer van deze coalitie voor de komende vier jaar. Het college is aan zet om deze ambities in acties te vertalen en in een tijdpad te zetten.

We zien er als coalitie naar uit om Haarlem, in samenwerking met alle andere fracties in de gemeenteraad, met het college van burgemeester en wethouders, de gemeentelijke organisatie en niet in de minste plaats de inwoners en ondernemers, over vier jaar nóg mooier en socialer door te geven.

De fracties van PvdA, GroenLinks, D66, CDA en Actiepartij

1 Stad om te wonen

De woningbouw gaan we versnellen. We gaan voor binnenstedelijke verdichting in vooral de ontwikkelzones in Haarlem, met een combinatie van wonen, werken en recreëren. Het streven is vanaf nu 10.000 woningen erbij te bouwen, uiterlijk in 2030. Dit doen we met oog voor voorzieningen en leefbaarheid van wijken en buurten, inclusief het groen. We kijken naar alle mogelijkheden voor versnelling, zoals het versimpelen van procedures. De ambtelijke capaciteit wordt uitgebreid.

Voor nieuwbouwprojecten blijven we vasthouden aan de verdeling 40 procent sociale huurwoningen, 40 procent middeldure huur- en koopwoningen en 20 procent overige woningen. We sturen op stadsniveau en geven en nemen beperkt ruimte voor maatwerk. Bij voorbeeld bij ontwikkelingen aan de westkant van het Spaarne, waarbij een minimum van 50 procent sociale huurwoningen passend is. We sturen ook op het betaalbaar houden daarvan op de langere termijn. Ook bij projecten die kleiner zijn dan 30 woningen vragen we een gedifferentieerd woningaanbod. Nieuwe woningen zijn klaar voor de toekomst: duurzaam, energieneutraal en gebouwd naar de woonwensen van nu. De ontwikkelzones zijn toekomstwijken. Hier bouwen we natuurinclusief, klimaatbestendig, sociaal en met lage parkeernormen.

We werken goed samen met corporaties en ontwikkelaars. Het afschaffen van de verhuurdersheffing biedt financiële ruimte voor corporaties. We maken prestatieafspraken over de ontwikkeling van nieuwe

woningen en het stevig beperken van de verkoop van sociale huurwoningen. Uitgangspunt bij sociale huur is dat dit ingevuld wordt door woningcorporaties, waardoor het aantal sociale huurwoningen van de drie grote woningcorporaties stijgt naar minimaal 24.000 woningen in 2030. We minimaliseren de verkoop en liberalisatie in het westelijk deel van de stad. De woningen met energielabels E, F en G worden voor 2026 verduurzaamd. Met de gestegen energiekosten kunnen sneller betalingsproblemen ontstaan voor huurders. We vragen de corporaties extra alert te zijn bij betalingsachterstanden en proactief met huurders in gesprek te gaan.

Het fonds voor sociale woningbouw aan de westkant van het Spaarne (de Reserve Ongedeelde Stad) wordt minimaal verdubbeld. Met dit fonds worden zowel grote gebiedsontwikkelingen als kleinere initiatieven met minimaal 50 procent sociale huur mogelijk gemaakt.

We pakken een stevigere rol om onze ambities te halen. We passen actief grondbeleid toe waar dit toegevoegde waarde heeft en de risico's aanvaardbaar zijn. We willen ook procedures versnellen. De eerste woningen in Oostpoort, Zuidwest en de Europawegzone moeten nog in deze collegeperiode worden opgeleverd. Belanghebbenden moeten op het juiste moment en in de juiste vorm kunnen participeren, zodat alle belangen in de planvorming inzichtelijk gemaakt worden. Zo kunnen het college en de gemeenteraad zich focussen op efficiënte besluitvorming, waarbij we weten dat het toevoegen van 10.000 woningen binnen bestaand stedelijk gebied tot weerstand kan leiden. We zoeken ook naar locaties in de stad om voor 2026 250 flex-woningen te plaatsen.

We kiezen zoveel mogelijk voor gemengde ontwikkelingen van woningen, voor jong en oud en voor mensen met en zonder beperkingen, zodat levensloopbestendige wijken ontstaan. We stimuleren alternatieve woonvormen en -ontwikkelingen, zoals woningcoöperaties en zelfbouw en het college informeert de raad over geschikte locaties.

Actiepunten

- › Huizen zijn om te wonen en niet om te speculeren. Instrumenten om malafide beleggers en speculanten aan banden te leggen passen we maximaal toe binnen de grenzen wat juridisch mogelijk is, zoals de in de hele stad ingevoerde opkoopbescherming.
- › Waar nodig en mogelijk scherpen we het instrumentarium van de huisvestingsverordening, waaronder vakantieverhuur (Airbnb) en de regels voor woningvorming verder aan.
- › We monitoren jaarlijks de voortgang van de realisatie van seniorenhuisvesting, gezien de grote vraag voor deze doelgroep.
- › We stellen in 2023 een actieplan housing first op om het probleem van dak- en thuisloosheid te helpen oplossen, waarbij het recht op wonen centraal staat. Hiermee beperken we de instroom in de opvang. We verkorten de verblijfsduur in de opvang en dringen het aantal huisuitzettingen zoveel mogelijk terug. Samen met de woningcorporaties realiseren we deze kanteling.

- › Klimaatbestendig, natuurinclusief (en energieneutraal) bouwen wordt een verplichting, met als doelstelling dat 20 procent van de nieuwbouw in 2025 biobased is, conform de afspraken in de MRA.
- › We vragen het college samen met de provincie te onderzoeken op welke wijze we het stikstofprobleem voor de bouw kunnen verminderen. Landschapsonwikkeling of uitkoop van bedrijven in de groene rand van Haarlem kunnen daarbij voorbeelden zijn.
- › De onverharde parkeerterrein ten noorden van de Willem van Outhoornlaan ontwikkelen we voor woningbouw, waar 100% van de woningen sociale huur zal zijn. Voor het gebied ten zuiden daarvan wordt gekeken of sport en recreatie kan worden toegevoegd.
- › We gaan experimenteren met Atelier Stad onder leiding van de stadsarchitect. In Atelier Stad worden door middel van ontwerpend onderzoek de kansen, risico's en (on)mogelijkheden van projecten of initiatieven met betrokkenen besproken. In Atelier Stad worden geen besluiten genomen.

2 Duurzame stad

2.1 Duurzame energie

De wereldwijde klimaatcrisis wordt steeds zichtbaarder. Dit vraagt ook in Haarlem om actie; voor beperking van energieverbruik en vergroting van energieopwekking. De afgelopen jaren zijn er flinke stappen gezet maar we zijn er nog lang niet. We streven naar 60% CO₂-reductie in 2030 en gaan door met de routekaart Duurzaamheid.

We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen, ook als het gaat om het klimaat. Juist voor mensen met een smallere beurs moeten de energielasten door goed beleid en extra inzet worden verlaagd en moet energiearmoede worden voorkomen. Zo houden we de energietransitie sociaal. Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor de gemeente om energiearmoede aan te pakken en hiervoor is recent een plan van aanpak vastgesteld. Het budget is niet voldoende om alle huishoudens met een laag inkomen te ondersteunen die te maken hebben met hoge energielasten in combinatie met een laag energielabel. Daarnaast is de capaciteit in de samenleving om de maatregelen bij de mensen thuis uit te voeren beperkt. We komen met een plan om meer huishoudens te ondersteunen.

We richten ons op een isolatie-offensief en op het voorkomen van energieverpilling.

We stimuleren samen met het Rijk verhuurders en eigenaren hun woningen te isoleren en

energieverspilling te voorkomen. Blok voor blok, straat voor straat. We zorgen dat eigenaren makkelijk toegang krijgen tot informatie om hun huis te verduurzamen, bijvoorbeeld door subsidieregisseurs die helpen bij het vinden van de juiste subsidies. We verhogen het budget voor de duurzaamheidslening om de komende jaren voldoende Haarlemmers de gelegenheid te bieden hun woning te verduurzamen. We stimuleren verduurzaming bij Haarlemse ondernemers en organisaties.

Energie die niet nodig is hoeft ook niet te worden opgewekt. We zetten daarom ook in op energiebesparing, door inwoners en ondernemers, en uiteraard de eigen gemeentelijke organisatie. De energie die wel nodig is, willen we voor een deel lokaal opwekken. Daarvoor moet er ruimte zijn. We spannen ons in voor het realiseren van windmolens op de locatie Schoteroog en we kijken naar andere locaties waar mogelijk ook energie kan worden opgewekt, met wind, zon of uit de bodem. We starten

in deze periode bij de drie Haarlemse warmtenetten in het Ramplaankwartier, de Waarderpolder en Meerwijk. We blijven inzetten op geothermie en dragen bij aan een proefboring. We gaan voor meer collectieve zonnedaken, bijvoorbeeld op scholen en in de Waarderpolder.

Actiepunten:

- › We zien kansen de doelstelling om in 2030 750 terajoule energie lokaal op te wekken substantieel te vergroten, onder meer in de Waarderpolder. We versnellen energieprojecten op daken door zonne-energiecoöperaties te versnellen door met een waarborgfonds voor eigenaren van daken, bijvoorbeeld in de Waarderpolder, comfort te bieden om hun daken beschikbaar te stellen. Dit zijn afspraken uit de Regionale Energie Strategie (RES).
- › We onderzoeken mogelijkheden voor zonne-energie op de Schouwbroekerplas.
- › We stimuleren wijkaanpakken en straat voor straat isoleren, inclusief communicatie en bewustwordingscampagnes.
- › De energievoorzieningen voor festivals gaan we verduurzamen met vaste stroompunten of andere duurzame stroomvoorziening.

2.2 Mobiliteit: verandering naar fiets en openbaar vervoer

Haarlem is een compacte stad met beperkte ruimte. Met het toevoegen van woningen en met de claims op de openbare ruimte voor bijvoorbeeld groen en water is het noodzakelijk keuzes te maken. De leefbaarheid van buurten staat voor ons voorop. Dit betekent dat niet alles kan in de beperkte ruimte die we hebben. Zeker met het toevoegen van 10.000 woningen kunnen we niet blijven reizen zoals we doen. Mobiliteitsverandering is daarom onontkoombaar: minder autogebruik en -bezit en meer gebruik van fiets en openbaar vervoer. Het gebruik van de fiets binnen de stad moet de standaard keuze worden. Om de keuze voor de fiets aantrekkelijk te maken, maken we een actieplan fiets, waarin we keuzes maken welke investeringen we doen in fietsmobiliteit in deze periode. We starten in ieder geval met de aanleg van de fietsring. In het plan wordt aandacht besteed aan doorfietsroutes en aan goede en veilige fietsroutes, specifiek voor schoolgaande kinderen en jongeren. En ook aan het instellen van een fietsparkeernorm bij nieuwbouw; ketenmobiliteit en fietsparkeren bij de openbaar vervoer knooppunten en meer fietsparkeervoorzieningen, bijvoorbeeld bij de oude V&D en het Houtplein. Voor het actieplan actualiseren we dit jaar het uitvoeringprogramma van de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR).

Het aantal auto's - ondanks de toename van het aantal woningen - in Haarlem in 2030 groeit niet. Dat vraagt om het verlagen van de parkeernorm bij nieuwe ontwikkelprojecten en het verleiden van bewoners afstand te doen van hun auto, door het aanbieden goede en hoogwaardige alternatieven.

We kijken waar we ontwikkelaars de ruimte kunnen bieden om zonder parkeernormen te bouwen.

Door de grote hoeveelheid auto's staat in veel wijken de leefbaarheid, toegankelijkheid en verkeersveiligheid onder druk. Dit betekent dat wij in wijken waar de parkeerdruk 85 procent of hoger is deze zaken aanpakken door invoering van gereguleerd parkeren in logisch begrensde gebieden, met na invoering daarvan een vergunningenplafond. Dit komt in hoofdlijnen neer op het verdubbelen van het gereguleerd gebied. We doen dit in twee etappes, in 2023 en 2024. Aansluitend op onze huidige systematiek werken we een zogenaamd ringenstelsel uit met drie tarieven, waarbij het vergunningstarief lager is verder van het centrum af. In de komende periode investeren we in groen en alternatieve mobiliteit. Daardoor zijn er geen meeropbrengsten. We betrekken de bewoners bij de investeringen in groen en alternatieve mobiliteit.

Het huidige beeld is dat nagenoeg alle wijken ten westen van het Spaarne onder gereguleerd parkeren

gaan vallen. De wijken Europawijk, Meerwijk, Boerhaavewijk, Molenwijk, Parkwijk, Spaarndam en Waarderpolder niet. Voor wijken met een lagere parkeerdruk blijft het mogelijk gereguleerd parkeren aan te vragen. We vragen het college de gemeenteraad voor het eind van 2022 een uitwerking van dit besluit voor te leggen.

De verbetering van leefbaarheid, toegankelijkheid en verkeersveiligheid alléén door het reguleren van parkeren was tot nu toe niet altijd voldoende omdat het aantal afgegeven vergunningen niet gerelateerd is aan de feitelijke ruimte om te parkeren. Daarom voeren we een vergunningenplafond in om de parkeerdruk echt te verminderen, rekening houdend met de parkeerdruk en de aanwezigheid van groen in de wijk. Huidige vergunninghouders behouden hun vergunning. Het instellen van een plafond schept ruimte in de wijk om de leefbaarheid (groen en speelruimte), toegankelijkheid en de veiligheid op een goed niveau te brengen. Er kunnen meer fietsparkeerplaatsen in de straat worden gerealiseerd en de toegang tot deelmobiliteit in deze wijken verbetert. Ook onderzoeken we de beschikbaarheid van alternatieve parkeerplekken, zoals parkeergarages en terreinen bij winkels in de avond en nacht. Daarbij betrekken we de mogelijkheid dat garageplekken overdag door bezoekers en 's nachts door bewoners worden gebruikt. De invoering van een plafond zal leiden tot wachtlijsten voor nieuwe bewoners, waarbij we uiteraard rekening houden met mensen met een beperking. We maken hierbij gebruik van een eerlijk en duurzaam systeem.

Verkeer en vervoer beperkt zich niet tot de gemeentegrenzen. De bereikbaarheid van de stad moet beter. Haarlem is in Metropoolregio Amsterdam-verband onderdeel van de samenwerking

Bereikbare Steden, een gezamenlijke aanpak met het Rijk voor versnelde gebiedsontwikkeling in negen steden in de regio. Het gaat om gebieden rond een knooppunt voor openbaar vervoer. In Haarlem zijn dat het stationsgebied, Nieuw-Zuid en Oostpoort. In de gebieden komen de doelen woningbouw, bereikbaarheid, werkgelegenheid, verduurzaming en leefbaarheid samen en zijn daarmee een goed voorbeeld van een integrale aanpak. Haarlem heeft middelen gereserveerd voor deze gebieden en we hopen in 2022 veel middelen van het Rijk binnen te halen voor deze ontwikkelingen. Als dat het geval is zullen we de kansen die dit biedt pakken en daar prioriteit aan geven.

Actiepunten:

- › We verlagen de parkeernorm bij nieuwbouw substantieel: gemiddeld genomen over de stad een halvering.
- › We realiseren deze periode het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid.
- › In Haarlem is 30 kilometer per uur de standaard. De komende jaren passen we de wegen hierop aan.
- › We breiden de autoluwe binnenstad uit en komen met een plan hiervoor. We onderzoeken hoe de westkant van het Spaarne tussen de Damstraat de Gedempte Oude Gracht meer autoluw kan worden gemaakt.
- › We zorgen ervoor dat de laadinfrastructuur gelijke tred houdt met de groei van het aantal elektrische auto's.

› De tarieven voor autoparkeren voor bezoekers in zone B worden verhoogd om zo het bezoeken van de binnenstad met andere middelen van vervoer te stimuleren. De tarieven voor parkeergarages worden gedifferentieerd.

› We benoemen een stadsadviseur mobiliteitstransitie.

› We maken meer veilige ruimte voor voetgangers door de stoepen beter toegankelijk te maken.

› De bewegwijzering naar de parkeergarages wordt op orde gebracht.

› We investeren in de handhaving van (nieuwe) regels. Handhaving wordt zoveel mogelijk geautomatiseerd.

2.3 De openbare ruimte klaar voor de toekomst, met meer groen en water

Met meer groen en meer water in de hele stad is Haarlem beter opgewassen tegen hevige regenval, hittestress en langdurige droogte.

Daarnaast zijn ook technische ingrepen, zoals aanpassing van het riool noodzakelijk. We stellen extra middelen beschikbaar om bij beheer van de openbare ruimte meteen de opgaven voor de stad waar te maken.

De openbare ruimte kan en moet toekomstbestendig worden ingericht. Waar we onderhoud uitvoeren, doen we dat op een manier die de gevolgen van

klimaatverandering opvangt en de leefbaarheid vergroot: door stoeptegels te vervangen door bomen, water en groen. We richten ons daarbij op voet- en fietsverkeer, op gezondheid en natuurinclusief inrichten. De groene zoom blijft groen en we grijpen ieder project aan om groen en water toe te voegen of te versterken. Vergroeningsprojecten doen we samen met de wijk en we zien ook graag initiatieven van bewoners waar we aan bijdragen, inhoudelijk, als aanjager, faciliterend of financieel. De kwalitatieve waarde van het bestaande groen wordt beschermd en verbeterd, door goed onderhoud en het vergroten van de biodiversiteit. Dat is ook goed voor de dieren in de stad. We actualiseren het dierenwelzijns- en faunabeheerbeleid en we reserveren geld voor de uitvoering. We pleiten bij de provincie voor een stop op de ganzenjacht op Haarlems grondgebied.

Wij zijn ons ervan bewust dat niet in ieder project alle opgaven voor groen, klimaat of energie volledig kunnen worden opgepakt. Wat niet kan moet duidelijk worden aangegeven per project, met daarbij informatie over de aanpak van de opgaven op stadsbreed niveau zodat duidelijk is dat er voldoende voortgang blijft bij het aanpakken van deze opgaven.

De openbare ruimte moet ook toegankelijk zijn voor minder-validen. We treffen maatregelen om dit te realiseren.

Actiepunten:

- › We stellen fors budget beschikbaar voor extra vergroening. Hiermee kunnen we de versteende stad vergroenen, bijvoorbeeld

door het vergroenen van daken, iconoprojecten en groene projecten in de wijken.

- › We willen een aantal projecten met veel groen realiseren als nieuwe iconen voor de stad, zoals de Europaweg, Gedempte Oostersingelgracht en Bisschop Bottemanneplein. We proberen hiervoor externe financiering (EU) te verwerven.
- › Nieuw groen heeft tijd nodig om tot wasdom te komen. Bestaand groen en met name onze oude bomen worden daarom goed beschermd, met levensduur verlengende maatregelen. Als kap onvermijdelijk is leggen we in het besluit uit waarom dat zo is.

› We gaan door met het project Integrale vernieuwing openbare ruimte in Meerwijk (IVORIM). Hierbij vervangen we de riolering en maken we de buurt toekomstbestendig, waarbij we aandacht hebben voor voldoende parkeerplaatsen en wensen van de buurt.

- › We voegen extra zitbankjes toe in de openbare ruimte.
- › We stellen een toekomstvisie op voor de groene zoom, om de ecologische waarden te versterken.
- › Wij gaan in het kader van het waarborgen van toegankelijkheid de verrommeling van de openbare ruimte zoveel mogelijk tegen.

3 Sociale stad

3.1 Een goede start door onderwijs

Jeugd en jongeren moeten onder meer door onderwijs, het beste uit zichzelf kunnen halen en hun vaardigheden optimaal kunnen ontwikkelen. Zoveel mogelijk jongeren sluiten het onderwijs af met een start- of beroepskwalificatie. We zetten ons actief in om de kwaliteit van het onderwijs en de kanselijkheid voor leerlingen te bevorderen. Dat doen we door actief het gesprek hierover met schoolbesturen te voeren. Daarnaast spannen we ons, samen met partners, in om het lerarentekort en de tekorten in de kinderopvang te verkleinen. Onder andere door de pilot 'Woningen voor leraren' te vergroten. We gaan ongelijk investeren voor gelijke kansen.

We investeren stevig in onderwijshuisvesting. Daarbij houden we rekening met demografische ontwikkelingen. We vergroenen en verduurzamen de bestaande bouw. Binnen vier jaar voegen we meer onderwijs op HAVO-niveau toe in Schalkwijk, bij het Haarlem College. Op langere termijn streven we naar uitbreiding van dit college met VWO-onderwijs.

Actiepunten:

- › We helpen achterstanden bij leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs weg te werken, bijvoorbeeld met vroeg- en voorschoolse educatie en met zomerscholen.

- › De gemeente geeft het goede voorbeeld door stage- en werkervaringsplekken te creëren.
- › We hebben speciale aandacht voor de onderwijsbehoefte van nieuwkomers.
- › Voor alle leeftijden, van kinderopvang tot volwassenenonderwijs, is er aandacht voor

taal en het verbeteren van de taalvaardigheid. De bibliotheek vervult een belangrijke functie bij de aanpak van taalachterstanden, zowel bij leerlingen als ouders.

- › We gaan door met het vergroenen van schoolpleinen.

3.2 Meedoen aan de samenleving

Haarlemmers moeten zoveel mogelijk mee kunnen doen aan de samenleving. Het hebben van waardevol werk helpt daarbij. Niet alleen financieel, werk zorgt voor ontmoetingen, een nuttige invulling van tijd, een gevoel van eigenwaarde en draagt bij aan de eigen regie. We streven ernaar het huidige aantal bijstandsgerechtigden laag te houden en verder te verlagen indien mogelijk. Gegeven de grote krapte op de arbeidsmarkt kunnen veel Haarlemmers die op zoek zijn naar werk aan de slag. Mensen met een arbeidsbeperking zijn nog altijd kwetsbaar. We willen extra inzetten op het aan het werk helpen van Haarlemmers.

Voor Haarlemmers met een structureel onoverbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt wordt gekeken hoe ze op andere manieren kunnen meedoen aan de samenleving.

We verruimen het minimabeleid naar 130% van de bijstandsnorm. We doen dit in de wetenschap dat werken moet lonen, dat werken vaak een opstap is om verder te komen in het leven en dat angst voor verlies van toeslagen of kwijtschelding van lokale heffingen geen rol moet spelen bij het zoeken naar werk. De gemeente ondersteunt Haarlemmers om uit de schulden te komen. We streven ernaar dat zo min mogelijk Haarlemmers gebruik moeten maken van de voedselbank.

We zien dat energiearmoede toeneemt. Daarom nemen we preventieve maatregelen en bieden we financiële ondersteuning. Hiervoor trekken we extra middelen uit. We vragen bij het Rijk blijvend aandacht voor de toenemende inkomensproblemen.

Mee kunnen doen aan de samenleving vraagt ook om een toegankelijke stad voor mensen met een beperking. Met name in de smalle straten van de binnenstad is dit een uitdaging.

Elf procent van de Haarlemse kinderen groeit op in armoede. Dat zijn gemiddeld twee of drie kinderen per schoolklas. In Meerwijk en Boerhaavewijk gaat het zelfs om een op de drie kinderen. We streven ernaar dat in 2030 geen enkel kind meer in armoede opgroeit. Dit doen we in nauwe samenwerking met de Haarlemse Alliantie tegen Kinderarmoede. Kinderarmoede krijgt een prominente plek in de Preventiedeel.

Actiepunten:

- › Extra aandacht gaat uit naar het begeleiden van statushouders naar werk.
- › We onderzoeken hoe een revolverend werkgelegenheidsfonds tot stand kan komen, in samenwerking met het midden- en kleinbedrijf.

3.3 Naar een vitale lokale en circulaire economie

Het hebben van werk is belangrijk en het hebben van werk in de omgeving waar je woont is fijn. We willen daarom dat Haarlem een stad blijft om te wonen én te werken. Dat zorgt behalve voor extra reuring in de stad ook voor een positief effect op de bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid van de stad. Het stimuleren van de werkgelegenheid

zetten we door, het aantal banen moet omhoog. We willen banen voor praktisch en voor theoretisch geschoolden.

Om het aantal banen te laten stijgen versterken we het ondernemersklimaat. Daarmee werken we toe naar een nieuwe en circulaire economie., waar brede welvaart centraal staat. De afgelopen jaren hebben we samen met ondernemers gewerkt aan het actieprogramma impact ondernemen. Impact ondernemen vraagt om nieuwe samenwerkingsvormen en andere businessmodellen. Om deze transitie uit te voeren is het nodig om te versnellen, te experimenteren en te innoveren. De komende jaren gaan we dit programma versnellen en fors uitbreiden. Impact ondernemen wordt daarmee een belangrijke pijler voor ons nieuwe economische beleid.

Samen met de provincie en het Rijk streven we naar een aanpak om bedrijven met een hoge milieubelasting versneld te laten verduurzamen.

Vernieuwing is nodig voor een toekomstbestendig economisch profiel van Haarlem. Het bedrijfsleven is vooral zelf aan zet. Maar wij ondersteunen waar nodig en stimuleren toekomstbestendige ontwikkelingen die van meerwaarde zijn voor onze stad. We kiezen voor een circulaire economie en toegepaste innovatie. Hieraan werken wij samen met onze ondernemers, bijvoorbeeld in het C-District.

Bedrijven die nu in Haarlem gevestigd zijn willen we graag behouden voor Haarlem. We willen een gezonde spreiding van bedrijven en werkgelegenheid over de stad. De binnenstad is een gebied waar een aantal zaken elkaar kan versterken: wonen boven winkels, herstel historische puien, nieuw ondernemerschap. Het zuidelijk deel van de Waarderpolder is een plek waar veel arbeidsplaatsen kunnen worden gerealiseerd, hiervoor leggen we zo snel mogelijk een ruimtelijk-economische visie voor. De komende jaren is, buiten de Oostpoort, woningbouw in de Waarderpolder niet aan de orde.

Toerisme is voor Haarlem een belangrijke bron van inkomsten. We waken ervoor dat te veel toerisme, en met name bepaalde vormen zoals particuliere verhuur, leidt tot een minder leefbare stad.

Actiepunten:

- › We geven het goede voorbeeld door als gemeente zoveel mogelijk circulair en lokaal in te kopen en zaken te doen met bedrijven die een minimumloon van 14 euro (stand van zaken 2022) hanteren. We houden ons aan de Routekaart circulair inkopen.

- › We stimuleren circulariteit: duurzame bedrijvigheid waarbij grondstoffen en onderdelen steeds opnieuw kunnen worden gebruikt, bijvoorbeeld met hub-functie.

- › We doen onderzoek hoe Haarlem naar de top 10 kan stijgen van MKB-vriendelijke gemeenten.

3.4 Ondersteuning en zorg voor jong en oud

Haarlemmers die ondersteuning of zorg uit de Wet maatschappelijke ondersteuning of de Jeugdwet nodig hebben kunnen erop vertrouwen dat zij goede zorg krijgen. Helaas hebben de budgetten vanuit het Rijk de afgelopen jaren onder druk gestaan. Wij nemen onze verantwoordelijkheid en stellen structureel extra geld beschikbaar. We verwachten dat de komende jaren de kosten verder stijgen omdat het aantal verzoeken voor ondersteuning en zorg stijgt. De mogelijkheden hierop te sturen zijn zeer beperkt. Mogelijk komt extra financiële ruimte van het Rijk beschikbaar.

De afgelopen jaren zijn meermaals maatregelen genomen om de stijgende kosten te drukken. We gaan niet verder schrappen bij de Jeugdzorg en Wet maatschappelijke ondersteuning. De aanbestedingstrajecten voor de ondersteuning in de wijk aan het welzijn en de leefbaarheid (Gewoon in de Wijk, reeds gegund) en Jeugd gaan door en we geven beide trajecten de tijd de verwachte effecten te laten zien. Wel kijken we waar mogelijk naar het verder verbeteren van het stelsel.

Met betrekking tot Jeugd, is het niet alleen een kwestie van meer geld erbij. Het systeem moet anders. De bal ligt daarvoor grotendeels bij het Rijk en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (Hervormingsagenda). We gaan ook lokaal en regionaal de discussie aan over de kwaliteit, effectiviteit en de reikwijdte van de geleverde hulp. Een stevige inzet op preventie en het wegnemen van administratieve lasten is hier onderdeel van. In de komende tijd kan de situatie ontstaan dat toegekende zorg geprio-

riteerd moet worden c.q. dat er wachtlijsten zijn, bijvoorbeeld omdat er onvoldoende personeel is bij de aanbieders.

Om een beroep op zorg te voorkomen willen we de rol van de school en de buitenschoolse opvang versterken. Door hen te helpen vroegtijdig hulp te verlenen aan kinderen die het even niet meer zien zitten of kinderen die doorverwezen moeten worden omdat dit nodig is, wordt schade later voorkomen. Met specialistische langdurige

preventieprogramma's voor jeugd en jongeren in Haarlem kunnen zeer kwetsbare jongeren worden bereikt, die zorg het hardst nodig hebben en die anders afhankelijk zijn van dure zorg.

Eenzaamheid is een groeiend maatschappelijk probleem, ook in Haarlem. Steeds meer Haarlemers geven aan zich eenzaam te voelen en moeilijk aansluiting te vinden bij anderen. Dat geldt voor alle leeftijden. Met name de groep jongeren die zich eenzaam voelt groeit. Sociaal isolement leidt regelmatig tot bijkomende (fysieke) klachten bovenop de psychische klachten. Hoewel eenzaamheid niet door de overheid is op te lossen, kunnen we wel bijdragen door bewoners initiatieven die gericht zijn op ontmoeting, te ondersteunen.

3.5 Actiepunten:

- › We versterken de jeugdpreventie, met aandacht voor de toenemende problematiek rond suïcide, en versterken de inzet aan de voorkant en reserveren daar budget voor.
- › We doen onderzoek naar de lessen uit de Bredase aanpak met audits in de jeugdzorg.

3.6 Maatschappelijke opvang

Ondanks ondersteuning en zorg kan het zijn dat voor inwoners tijdelijke opvang of beschermd wonen nodig is, gericht op zo veel mogelijk zelfredzaamheid. In de afgelopen coalitieperiode zijn de accommodaties verbeterd en heeft Haarlem verantwoordelijkheid genomen door te besluiten over locaties voor Domus Plus en Skaeve Huse. We

gaan door met het ontwikkelen van deze voorzieningen op de gekozen locaties.

Actiepunten:

- › We vereenvoudigen de inning van de eigen bijdrage voor de maatschappelijke opvang. We zorgen ervoor dat het niet hebben van geld geen reden meer is om opvang te weigeren. We kijken hierbij naar voorbeelden elders in het land zoals in Amsterdam, Leiden en Dordrecht.

3.7 Diverse stad

In Haarlem mag je zijn wie je bent. We streven naar een tolerante stad, waar plek is voor diversiteit. Iedereen moet kunnen meedoen in de maatschappij, wat je opleidingsniveau, sociaal-culturele achtergrond, seksuele voorkeur of genderidentiteit ook is. We voeren een actief diversiteitsbeleid

in voor de eigen gemeentelijke organisatie. We passen dit ook toe als voorwaarde bij subsidie- en inkoopbeleid. Een eigen diverse organisatie is de basis voor inclusief beleid; beleid waarin ieders belangen worden meegewogen, zonder groepen uit te sluiten en zonder blinde vlekken. Voor onze samenwerkingspartners stimuleren we dit ook. Met Haarlemse werkgevers sluiten we een akkoord met duidelijke doelstellingen om te zorgen voor diverse en inclusieve werkplekken.

Haarlem is een regenbooggemeente en dat blijven we van harte ondersteunen! We zorgen voor een structurele roze agenda voor het onderwijs, het verenigingsleven en verpleeghuizen in de gemeente. LHBTI+ personen en belangenorganisaties worden betrokken bij de beleidsvorming en de tussentijdse evaluatie van regenboog beleid. De gemeente geeft het goede voorbeeld door burgers gender inclusief aan te spreken, op formulieren alleen naar 'geslacht' te vragen als dat wettelijk vereist is en te zorgen voor gender inclusieve toiletten in gemeentelijke voorzieningen.

Basis- en middelbare scholen worden aangesproken om zich aan hun wettelijke plicht te houden om LHBTI+ acceptatie te bevorderen. Onderwijsinstellingen wordt steun en begeleiding aangeboden om acceptatie en zichtbaarheid te bevorderen en pesten aan te pakken, bijvoorbeeld met voorlichting.

De gemeente bevordert zichtbaarheid onder meer door evenementen te ondersteunen, door inclusief om te gaan met informatiemateriaal en door op belangrijke data zoals coming out dag en paarse vrijdag de regenboogvlag te hissen.

4 Gezonde stad

4.1 Milieu

Haarlem wil een gezonde stad voor mens en dier zijn. De omgeving waar mensen wonen mag niet bepalend zijn voor de gezondheid. De gezondheid van Haarlemmers heeft helaas te lijden van zaken als geluidsoverlast en ultrafijnstof: vervuiling door grote bedrijven om ons heen zoals Schiphol en Tata Steel. We spreken ons in de regio en bij het Rijk uit tegen deze vervuiling en voor verduurzaming van de bedrijven.

Het verbeteren van de luchtkwaliteit is een van de opgaven. Haarlem heeft vanaf 1 januari 2022 een milieuzone. We breiden deze grootstedelijke milieuzone in 2025 uit naar een nulemissie-zone voor stadslogistiek. Hiermee realiseren we een efficiënte en duurzame aanpak van het toenemend vervoer en gaan we voor minder CO₂-uitstoot door deze vervoersbewegingen te verminderen. In 2026 willen we een nulemissie-zone voor vervuilende brom- en snorfietsen in Haarlem ingevoerd hebben. Hiervoor werken we onder andere een compensatieregeling uit.

Dankzij het Strategisch Plan Afvalscheiding kan iedereen in Haarlem zijn afval scheiden. Daarmee hebben we 50 procent afvalscheiding gerealiseerd. We zijn er nog niet, ons doel is 68 procent. We zetten in op een slimme kosteneffectieve vorm van verdere afvalscheiding om dat doel te halen. Ten eerste door gebruik te maken van de

opbrengsten van de grondstoffenbalans. Mocht dit niet toereikend zijn, dan wordt de afvalstoffenheffing verhoogd. Hiernaast kiezen we ervoor om te verkennen of voedselvermalers bij nieuwbouw tot minder druk op de openbare ruimte en een hoger

scheidingspercentage kunnen leiden. Hiervoor gaan we in gesprek met ontwikkelaars en stellen we eenmalig budget beschikbaar.

Actiepunten:

- › Voor de kosten van afvalscheiding hanteren we het principe dat de vervuiler betaalt. We werken differentiatie naar gelang van de grootte van het huishouden en het bedrag nader uit.

4.2 Sport en bewegen

De sociaaleconomische achtergrond mag niet bepalend zijn voor de gezondheid. We investeren daarom in preventie. Het bevorderen van een gezonde leefstijl vraagt om een langdurige aanpak. Het preventieakkoord in Schalkwijk wordt uitgevoerd en er wordt gewerkt aan preventieakkoorden voor de andere gebieden (als eerste Haarlem Oost). We gaan voor de rookvrije generatie, Sport en dagelijks voldoende beweging zijn een goed middel om gezondheid te bevorderen. Het combineren

van sport, spelen en ontmoeten voor alle leeftijden versterkt het welzijn van de inwoners. Open sportparken, Cruiffcourts, jeu de boules banen, boksballen, bootcamp voorzieningen in de openbare ruimte zijn daar goede voorbeelden van. We hebben middelen beschikbaar gesteld om dit soort voorzieningen in de openbare ruimte te verbeteren en uit te breiden. Dat geldt ook voor de recreatiemogelijkheden in en om de stad. Bij de actualisatie van de investeringen verkennen we de mogelijkheid nog een extra financiële impuls te geven.

We onderzoeken welke vernieuwingen en uitbreidingen van binnensportaccommodaties, inclusief zwembaden, wenselijk zijn. De bestaande binnensportaccommodaties worden zoveel mogelijk bij de tijd gebracht en voegen in deze collegeperiode een sporthal toe. We zoeken naar een nieuwe locatie voor de Spaarnehall. Daarbij nemen we mee dat er behoefte is aan een locatie voor organisaties die hun huidige plek moeten verlaten.

We versterken de Haarlemse sportverenigingen op zoveel mogelijk manieren. Door kruisbestuivingen tussen verenigingen te stimuleren, door te ondersteunen bij verduurzaming, met de inzet van clubkadercoaches.

Topsportevenementen dragen ook bij aan de bekendheid en aantrekkelijkheid van onze stad. Ze inspireren inwoners zelf ook te sporten. Ook in de komende jaren zetten we ons in om internationale sporttoernooien naar onze stad te halen.

Actiepunten:

- › Speelplaatsen zijn groen, met name bij de scholen.
- › De uitbreiding van het Jeugdfonds Sport en Cultuur en de Stichting Leergeld wordt structureel gemaakt.
- › Sporten met een beperking wordt beter mogelijk gemaakt door in gesprek te gaan met verenigingen om belemmeringen weg te nemen.
- › We onderzoeken welk deel van het Spaarne op een veilige manier als zwemwater in gebruik genomen kan worden door een rivierzwembad aan te leggen. We denken aan een plek bij het pontje aan de Zuidschalkwijkkerweg, waar het Spaarne breed is.
- › We wijzen locaties in de stad waar veel kinderen komen en gesport wordt aan als rookvrij.

5 Culturele stad

Haarlem is een culturele stad, met gevestigde voorzieningen met een goede naam. Dat willen we behouden en waar mogelijk versterken, verbreden en vernieuwen. Kunst en cultuur zijn namelijk onmisbaar voor de ontwikkeling van talent, voor persoonlijke expressie en de nodige ontspanning.

We zien uitdagingen en kansen voor de culturele sector in Haarlem.

Voor het Frans Hals Museum liggen de uitdagingen, onder meer bij collectiebeheer, een locatie voor een gezamenlijk depot (onder andere met Noord-Hollands Archief) en het verduurzamen van de locatie Hof. We investeren deze periode in het museum om de basis op orde krijgen. Deze periode doen we ook onderzoek naar een levensvatbare locatie voor een depot, mogelijk buiten Haarlem.

Kunst en cultuur gaan niet alleen over de grote instellingen, maar ook over kleinere instellingen en amateurkunst. Er liggen de nodige kansen voor andere (kleine) cultuurlocaties. Accommodaties kunnen effectiever worden gebruikt, bijvoorbeeld door een investering in gecombineerde huisvesting van meerdere organisaties. Ook hiervoor reserveren we middelen. Daarnaast werken we beleid uit om het aantal broedplaatsen uit te breiden

Er komt meer ruimte voor de nachtcultuur, waar dringend behoefte is aan nieuwe energie. Hiervoor komt een nieuwe visie op de nacht met beleid om het aantal broedplaatsen uit te breiden, ruimte voor 24 uurvergunningen en ruimere openingstijden.

Leegstaande panden kunnen tijdelijk worden gebruikt met een nieuw pop-up beleid.

Actiepunten:

- › We verdubbelen het budget voor amateurkunst.
- › Op locaties voor sociale en welzijnsactiviteiten kunnen ook culturele activiteiten plaatsvinden, met meerwaarde voor beide.

› We zetten in op de realisatie van een culturele broedplaats op de huidige locatie van de bibliotheek in Schalkwijk. De nieuwe locatie voor de bibliotheek in het centrum Schalkwijk wordt een mooie en passende voorziening en ontmoetingsplek.

› We gaan voor een extra nachttrein naar Haarlem.

› We reserveren ook voor 2023 budget voor ondersteuning van door coronamaatregelen getroffen evenementen.

6 Betrokken stad

6.1 Samen met de Haarlemmers

De coalitie stelt zich ten doel dat de gemeente goed samenwerkt met de inwoners van buurten en wijken. We vragen inwoners en ondernemers ook zelf met initiatieven te komen voor de grote opgaven, zoals de energietransitie, mobiliteitstransitie, klimaataanpassingen, circulariteit en biodiversiteit. De kaders die de gemeenteraad geeft zijn hierbij leidend, omdat zij het algemeen belang bewaakt. Daarbinnen moet voldoende ruimte blijven voor de manier waarop opgaven worden opgepakt.

6.2 Participatie

Lokale democratie vraagt om permanent onderhoud. Zeker in een tijd waarin we voor grote uitdagingen staan om een duurzame, leefbare, sociale en inclusieve stad te zijn. Daarom werken we ook de komende vier jaar door aan het versterken van de lokale democratie.

We vernieuwen ons participatiebeleid. Bij participatie halen we in een vroeg stadium ideeën, wensen en belangen op. We zetten ons in om dat op een zo inclusief mogelijke manier te doen. Waarbij we in een zo vroeg mogelijk stadium helder maken wat we van elkaar mogen verwachten (rollen, kaders, beïnvloedingsruimte). Zo kan het ontwikkelen van nieuw beleid en ontwerp van onze stad participatief

gebeuren binnen de vooraf gestelde kaders. Dit kan mogelijk versnelling brengen in vervolgfases, waar wettelijke inspraak natuurlijk blijft bestaan. Zo wordt de gemeenteraad in staat gesteld om bij tegenstrijdige belangen zo goed mogelijke beslissingen te nemen over de sociale en fysieke inrichting van de stad.

Over thema's die op stadsniveau spelen stellen we de mogelijkheid van het burgerberaad in. Hierbij stelt een gelote groep bewoners een advies op aan de gemeenteraad.

Daarnaast zetten we in op vitale wijken. Inwoners bruisen van de energie om de leefbaarheid in Haarlemse wijken te vergroten. Dat kan zijn op het gebied van elkaar ontmoeten, vergroenen, verduurzamen of sporten en bewegen. We versterken deze initiatieven in de wijk. Daarom werken we gebiedsgericht en werken we met gebiedswethouders en directeuren, die zichtbaar aanwezig zijn in de gebieden. Met het leefbaarheids- en initiatievenbudget, maar ook met een buurtbudget per wijk, geïnspireerd op Schalkwijk Aan Zet.

We waarderen bewoners die zich inzetten voor hun wijk. De wijkraden vormen we om naar wijkplatforms, in overleg met de bewoners van de wijk, om betrokken Haarlemmers meer ruimte te geven. Een wijkplatform is een netwerk van bewoners, ondernemers en anderen in een wijk. Het wijkplatform zorgt voor verbinding tussen mensen en groepen

in de wijk. En voor verbinding tussen de wijk en de gemeente. We experimenteren daarnaast verder met het recht voor bewezen en succesvolle bewonersinitiatieven om de gemeente uit te dagen.

6.3 Openheid

Transparantie en openbaarheid van informatie staat hoog in het vaandel en het is belangrijk dat inwoners en bedrijven zoveel toegang hebben tot informatie en beleid van de gemeente. Het adagium 'open, tenzij' moet de standaard zijn. We vragen het college met een concreet plan te komen om dit te bereiken.

6.4 Bestuurscultuur

In het voorwoord schreven we dat we zichtbare veranderingen in stad en voor de inwoners willen realiseren. Besluitvorming hierover vindt plaats in de gemeenteraad of in het samenspel tussen de gemeenteraad en het college. We willen dit doen vanuit een open en transparante houding, met respect voor elkaar en voor elkaars rollen. We zijn samen verantwoordelijk voor een goed bestuur van de stad. Daarom continueren we de raadsbrede bespreking om de positie van de gemeenteraad, inspraak bij de gemeenteraad en de daarbij gebruikte vergaderfaciliteiten, waaronder de raadszaal, te verbeteren.

Om het samenspel te bevorderen kunnen fracties worden uitgenodigd voor werkbezoeken van het college.

We vragen het college om laagdrempelig bereikbaar te zijn voor de stad, bijvoorbeeld in de vorm van spreekuren van de wethouders. Wij zullen dat als coalitie ook doen.

Actiepunten:

- › In deze periode realiseren we minimaal één burgerberaad.

7 Samenwerking en belangenbehartiging

De uitdagingen in het fysieke en sociale domein die Haarlem kent spelen ook in de regio en zijn vaak gemeentegrens overstijgend. Daarom hebben we de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in regionale samenwerking met Zuid Kennemerland, de IJmond

en Haarlemmermeer. Maar ook met de Provincie Noord-Holland en binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Deze samenwerking is onontbeerlijk om onze doelen te realiseren. We zijn blij met de doorontwikkeling van de MRA en dragen

hier graag ons steentje aan bij. We blijven op het punt staan dat de regionale bereikbaarheid het best gediend is bij uitbreiding van de Vervoerregio Amsterdam en blijven ons daar actief voor inzetten. De radenbijeenkomsten Zuid-Kennemerland vinden we van grote toegevoegde waarde.

Haarlemse bestuurders hebben in de afgelopen periode een goede plek verworven in landelijke en regionale overleggen en dat heeft resultaat opgeleverd, ook financieel. We willen onze positie in diverse samenwerkingsverbanden bestendigen en ons verbeterd imago versterken. In de regio, landelijk en internationaal. Via deze netwerken en met onze eigen inzet moet dit leiden tot het binnenhalen van externe financiering voor onze ambities, evenals invloed op regels en besluiten van anderen. We zijn ervan overtuigd dat er nog de nodige kansen liggen voor de stad. Daarvoor is het nodig dat de inzet gefocust is. We kiezen als prioritaire thema's wonen, energietransitie; mobiliteit; digitalisering en circulaire economie.

8 Veilig thuis, veilig op straat en digitaal veilig

Huiselijk geweld is de meest voorkomende vorm van geweld in Nederland. De fysieke en mentale gevolgen hiervan zijn dikwijls groot, een leven lang gevoeld. Om dit beter te kunnen aanpakken, moeten we huiselijk geweld en kindermishandeling, fysiek geweld en uitbuiting van ouderen bespreekbaar maken. Organisaties moeten beter informatie (kunnen) delen, aan warme overdrachten doen en meer handelingsperspectief krijgen.

Op straat moet iedereen zich vrij en veilig voelen. Hierbij zoeken we continu de balans tussen preventie en hulp enerzijds en het aanpakken van strafbare feiten anderzijds.

Er is op straat een toename van drugscriminaliteit, van overlast en vandalisme in bepaalde buurten, en van onveiligheid voor LHBTI'ers. Racisme en discriminatie zijn voor ons onacceptabel.

Voor kinderen en jongeren van nu is er helemaal geen verschil meer tussen online en offline. Cyberpesten, sextortion, online haat zaaien: bewustwording is belangrijk, zodat duidelijk is dat dit soort zaken niet acceptabel zijn bij kinderen én volwassenen. Internetcriminaliteit zoals phishing wordt steeds geraffineerder en dus moeilijker te herkennen. Door vergrijzing is digitale zelfredzaamheid een urgent onderwerp: het is essentieel om ervoor te zorgen dat ook ouderen mee kunnen blijven komen in de digitale wereld om zo eenzaamheid en uitsluiting te voorkomen.

Ondermijning is een gevaar voor de samenleving en we blijven ons, in goede samenwerking met de politie en het Openbaar Ministerie volop inzetten om dit tegen te gaan. We gaan door met de wijkaanpak Rozenprieel en we reserveren extra geld voor een wijkaanpak om de leefbaarheid ook in een andere wijk te versterken. Dit plan stellen we samen op met bewoners, maatschappelijke organisaties en woningcorporaties. Hierin komt extra aandacht voor veiligheid, welzijn, laaggeletterdheid en gelijke kansen.

Actiepunten:

- › Herkennen en erkennen door zowel professionals als burgers is de basis voor een succesvolle aanpak van huiselijk geweld. De uitvoering van programma's als Geweld Hoort Nergens thuis zetten we voort.
- › Samen met (lokale) vrouwenorganisaties willen we actief optreden tegen traditionele praktijken die in het bijzonder vrouwen en meisjes beperken en schaden.
- › We zetten in op bewustwordingscampagnes, samen met politie, scholen en welzijnsorganisaties.
- › We gaan in gesprek met de politie om de wijkagent weer meer in de wijk te laten zijn.

9 De gemeente en de gemeentelijke organisatie

Bij alle opgaven die er liggen voor de stad neemt de gemeente waar mogelijk het voortouw en geeft het goede voorbeeld.

9.1 Organisatie

Ruim 1.500 betrokken en gedreven medewerkers zetten zich dagelijks in voor Haarlem en voor Zandvoort. De organisatie heeft een traject in gang gezet om de uitvoeringskracht te vergroten en om zo goed mogelijk te werken aan de opgaven voor de stad. Door strategisch personeelsbeleid te voeren heeft en behoudt de organisatie voldoende geschikt personeel; wordt er betrokken, gedreven en open gewerkt en is de organisatie divers en inclusief. Bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid wordt rekening

gehouden met de verschillen tussen mensen en hoe beleid voor hen uitpakt.

Wij zetten in op het verder versterken van de kracht van het ambtelijk apparaat, door training en opleiding. Haarlem leidt eigen ambtenaren op voor de inzet op de beleidsdoelen die de raad vaststelt.

De krapte op de arbeidsmarkt is zichtbaar binnen de organisatie door het relatief grote aantal openstaande vacatures dat niet of moeilijk kan worden ingevuld. We zetten daarom extra inzet op werving en selectie en om aantrekkelijk te blijven als werkgever.

9.2 Dienstverlening

We zetten in op integrale dienstverlening aan alle inwoners. De vraag van de Haarlemmer is leidend. Onderlinge communicatie en goede samenwerking tussen de gemeentelijke afdelingen is daarbij van belang.

9.3 Duurzaamheid

De afgelopen periode is de Duurzaamheidsbegroting ontwikkeld. Het is ons doel aan het einde van deze periode duurzaamheidsdoelstellingen) en brede welvaart volledig te integreren in de reguliere begroting. We toetsen zelf periodiek of we onze duurzaamheidsdoelstellingen halen en vragen het

college het instrument 213a onderzoek ook hiervoor in te zetten. We vragen ook verbonden partijen te rapporteren over duurzaamheidsdoelstellingen. We volgen de Routekaart circulair inkopen en kopen in 2025 voor minimaal 50% circulair in.

We onderzoeken hoe de leges voor duurzaamheidsmaatregelen verlaagd of afgeschaft kunnen worden om duurzaam bouwen, boven de geldende normen, te stimuleren.

9.4 Gemeentelijk vastgoed

We verduurzamen ons eigen vastgoed en financieren dit uit ons revolverend fonds energiebesparing.

Voor het gemeentelijk vastgoed geldt daarnaast dat wij terughoudend zijn in verkoop niet-strategisch vastgoed en kijken naar de mogelijkheden om ons vastgoed meer in te zetten voor de behoefte aan accommodatie voor maatschappelijke doeleinden: ontmoeting, cultuur, sociale initiatieven.

9.5 Digitalisering en digitale veiligheid

Digitalisering en informatisering zijn integraal onderdeel geworden van ons bestaan, ook van de gemeente en het gemeentebestuur. De dienstverlening aan burgers is niet meer uit te voeren zonder

digitale systemen. De data in digitale systemen vormen de basis voor besluitvorming, worden geanalyseerd ten behoeve van beleid en gedeeld met ketenpartners, we gebruiken camera's op bruggen, in bollards en bodycams, etcetera voor de uitvoering van taken, rekening houdend met

privacy. Digitalisering moet onderdeel zijn van alle portefeuilles. Er is een nieuwe visie op de Informatiesamenleving nodig om te zorgen dat onze ICT schokbestendig (bijvoorbeeld tegen cybercrime) is en dat publieke waarden zoals privacy en controle worden gerespecteerd. De 'Principes voor de

Digitale Samenleving' en de 'Handreiking Digitale Ethiek' van de Vereniging Nederlandse Gemeenten zijn daarbij leidend. De Haarlemmers mogen ervan uitgaan dat hun gegevens veilig zijn bij de overheid en hun privacy gewaarborgd is (binnen het ambtelijk apparaat en naar buiten toe).

We hebben oog voor de digitale veiligheid van de Haarlemmer in de openbare ruimte en volgen de ontwikkelingen om af te wegen of er regels gesteld moeten worden.

Actiepunten:

- › We willen de kracht van data-analyse op verschillende domeinen beter benutten, bijvoorbeeld bij toerisme en beheer (bomenmonitor, werkelijke verkeersbewegingen, reëlere afschrijving werken).
- › We willen meer data ontsluiten via open data.
- › We zetten ons in om publieke waarden zoals autonomie, privacy en controle op technologie te borgen. Als kader stellen we daarvoor een visie op de Informatiesamenleving op.

10 Financieel kader

Haarlem is een financieel gezonde stad, met een sluitende begroting en goed gevulde Algemene Reserve. De riool- en afvalstoffenheffing worden kostendekkend vastgesteld. De maximale netto schuldquote blijft gehandhaafd op 120%. Ons uitgangspunt is een weerstandsratio van minimaal 1,4 (ruim voldoende).

Met publiek geld gaan we zuinig om, we kijken vanuit een brede blik op welvaart naar de impact op Haarlemmers. We voeren een helder en prudent begrotingsbeleid. Knelpunten leggen we op tafel en we zijn transparant naar de raad. Bij tegenvallers kijken we éérst naar ruimte in het systeem, prioritering in beleidsintensiveringen en -fasering, daarna zijn andere opties bespreekbaar (lastenverzwaringen en bezuinigingen).

Voor het financieel meerjarenbeeld is in de aanzet voor het coalitieakkoord uitgegaan van hoofdscenario C uit het financieel kader (d.d. 31 maart 2022). We houden vast aan dit scenario. Na actualisatie van dit kader stijgt de structurele ruimte. Als bijlage bij dit coalitieakkoord is een overzicht van intensiveringen en beleidskeuzes opgenomen die optelt tot een totaal van € 11 miljoen over de komende bestuursperiode. Daarnaast is besloten tot incidentele (meerjarige) voorstellen van in totaal € 51,8 miljoen.

In totaal wordt er voor ruim € 63 miljoen aan investeringen aan het Investeringsprogramma toegevoegd. Deze worden bij de eerst volgende

actualisatie van het Investeringsprogramma opgenomen. Met betrekking tot de ontwikkeling van het Investeringsprogramma als sturingsinstrument kiest de coalitie ervoor een langer lopend programma (bijvoorbeeld 10 jaar) te ontwikkelen om beter zicht te houden op ontwikkelingen die buiten de huidige planningsperiode vallen.

Met oog op mogelijke tegenvallers houden we een buffer aan die van voldoende omvang is. In dit

akkoord wordt er daarom voor gekozen het surplus in de Algemene reserve (boven de 1,4) van € 13 miljoen voorlopig niet aan te wenden. Dat geeft ons de mogelijkheid om financiële tegenvallers (incidenteel) op te vangen zonder direct door de afgesproken ondergrens van de weerstandsratio te vallen. Daarmee bewaren we de balans tussen investeren in de stad en goed voorbereid zijn op mogelijke tegenvallers in de toekomst.

11 Portefeuilleverdeling

Het college zal bestaan uit de burgemeester en vijf wethouders.

Actiepartij levert geen wethouder en heeft daarmee een bijzondere positie in deze coalitie. De verbinding tussen Actiepartij en het college wordt gewaarborgd door periodiek overleg van de fractie van Actiepartij met de wethouders en waarborg dat een van beide PvdA-wethouders standpunten van Actiepartij inbrengt bij het college. Actiepartij wordt uitgenodigd voor werkbezoeken die het college aflegt.

Actiepartij neemt deel aan de fractie(voorzitters) overleggen, de fractieoverleggen over de Planning & Control-stukken en de overwegingen hierbij,

evenals aan het overleg van de woordvoerders van de coalitiepartijen.

Portefeuilleverdeling:

PvdA: Financiën; Ruimtelijke ordening, Grondbeleid en Wonen; Monumenten; Wijkplatforms

PvdA: Werk en Inkomen, minima en schulden; Zorg / Welzijn / Volksgezondheid; Cultuur

GroenLinks: Klimaat en Energie; Vergroenen en Openbare ruimte; Economie; Project invoeren gereguleerd parkeren; Dierenwelzijn

D66: Onderwijs; Jeugd; Mobiliteit en Parkeerbeleid; Versterken lokale democratie & Participatie; Project invoeren gereguleerd parkeren

CDA: Sport; Diversiteit en inclusie Bedrijfsvoering; dienstverlening en digitalisering; Vastgoed

Bijlage 1: Financiële overzichten coalitieakkoord

Overzicht financieel kader

Overzicht financieel kader reeds besloten	2023	2024	2025	2026	s/i
Kadernota 2023					
Areaaluitbreidingen openbare ruimte	200	250	250	250	s
Structureel hogere beheerlasten fietsenstallingen		150	350	350	s
Wijzigingen governance en directie MRA	174	174	174	174	s
Bijstelling budget huur onderwijshuisvesting	366	502	428	-136	i/s
Business continuïteit management	695	695	695	695	s
Technisch beheer business continuïteit management	779	594	594	594	s
Reeds verwerkt in KN	2.214	2.365	2.491	1.927	
Aanzet tot coalitieakkoord					
Scenarioanalyse Jeugd	3.385	3.385	3.120	3.115	s
Scenarioanalyse Wmo	3.884	3.851	3.851	3.852	s
Groot onderhoud basis	5.000	5.000	5.000	5.000	s
Toename Groot Onderhoud (excl. riolering)	1.000	1.000	1.000	1.000	s
Extra kosten Dagelijks onderhoud (excl. riolering)	2.900	2.900	2.900	2.900	s
Onttrekking reserve Onderhoud Openbare ruimte en Kapitaallasten Maatschappelijk Nut	-8.900	-8.900	-8.900	-8.900	s
Extra kapitaallasten voor Openbare Ruimte			1.100	1.100	s
Totaal aanzet tot coalitieakkoord	7.269	7.236	8.071	8.067	
Totaal reeds besloten	9.483	9.601	10.562	9.994	

Aanvullende voorstellen coalitieakkoord	2023	2024	2025	2026	s/i
Sociaal					
Verhogen minimaregelingen naar 130% bijstandsnorm	1.655	1.655	1.655	1.655	s
Extra inzet preventie Jeugdhulp	300	300	300	300	i
Inzet op Housing first (uitstroom opvang)	100	100	100	100	i
Garantiebanen en extra inzet op uitstroom bijstand	575	575	575	575	i
<i>Mogelijk door revolverend fonds</i>	0	0	0	0	i
Aanpak personeelstekorten in onderwijs en kinderopvang	250	250	250	250	i
Continueren verruimen Jeugdsport en – cultuurfonds		250	250	250	i
Bijdrage stichting leergeld		100	100	100	i
Aanpak energiearmoede (preventieve maatregelen en energietoeslag)	6.000				i
Continueren Zomerschool	85	85	85	85	i
<i>Dekking NPO budget</i>	-85	-85	-85	-85	i
Toevoegen Havo bij Haarlem college		1.000	500		i
Totaal sociaal	7.225	2.575	2.075	1.575	13.450
Fysiek					
Nul emissie-zone vracht per 2025	60	490	280	280	i/s
Milieuzone Brom en Snorfietsen per 2025 (incl. compensatie regeling)		1.210	280	280	i/s
Capaciteit sport en bewegen in de openbare ruimte en urban sport (1,5 fte)	190	190	190	190	s
Indexeren subsidies <45k	15	15	15	15	s
Reservering Frans Halsmuseum	800	800	800	800	s
<i>Overlap tussen verhogen onderhoudsbudget en eerdere exploitatietekorten FHM</i>	-175	-175	-175	-175	s
Exploitatielasten elektrische boot Spaarnelanden		20	20	20	s
Parkeren: uitbreiding gereguleerd gebied		700	1.300	1.850	i/s
Parkeren: Stimuleren deelmobiliteit		250	250	250	i
Parkeren: aanleggen kleine fietsparkeergelegenheden		250	250	250	i

Overzicht financieel kader (vervolg)

Aanvullende voorstellen coalitieakkoord	2023	2024	2025	2026	s/i
<i>Parkeren: baten uitbreiding gereguleerd parkeren</i>		-710	-1.425	-2.135	i/s
Voorzetten campagnes verkeersveiligheid	200	200	200	200	i
Extra Nachttrein	30	30	30	30	i
Laadinfrastructuur	100	100	100	100	i
Stadsadviseur mobiliteitstransitie	100	100	100	100	i
Logistieke hub fietskoeriers			250		i
Uitvoeringsagenda Woonvisie 2022	320	320	320	320	i
Continuering ondersteuning huurderssteunpunt !Woon	100	100	100	100	i
Handhaving leegstandsverordening (2fte)	250	250			i
Wonen boven winkels	50	50	50	50	i
Budget extra vergroening	1.250	1.250	1.250	1.250	i
Bestrijden Japanse Duizendknoop	120	120	120	120	i
Advieskosten/aanschaf materiaal luchtmetingen	50	50	50	50	i
Extra plantenbakken met bankjes (o.a. Grote Houtstraat)	30				i
Onderzoek naar mogelijkheden zwemmen in open water (afzetting stuk rivier)	50				i
Extra inzet klimaatadaptatie	250	250	250	250	i
<i>Overlap SOR Water Groen klimaatadaptatie</i>			-500	-500	i
Verlengen intensivering wijkaanpak Energietransitie			250	250	i
Capaciteit energietransitie en circulaire economie	350	350	350	350	i
Reservering energieopwekproject(ten) (o.a. zonnepanelen WP)	250	250	250	250	i
Reservering isolatieoffensief (o.a. straat voor straat aanpak)	250	250	250	250	i
Vergroenen bouwleges	0	0	0	0	i
Nota Dierenwelzijn (incl. uitvoering)	0	50	75	75	i

Aanvullende voorstellen coalitieakkoord	2023	2024	2025	2026	s/i
Continuering afvalscheiding	420	420	420	420	i
Extra inzet scheiding GFT	350	350	350	350	i
<i>Dekking Egalisatievoorziening of afvalstoffenheffing</i>	-770	-770	-770	-770	i
Impuls afvalscheiding (Bijv. Pilot voedselrestenvermalers)	1.000				i
Reservering knelpunten gebiedsontwikkeling	150	150	150	150	i
Vorbereidingskosten gebiedsontwikkeling	500	500	500	500	i
Subsidieregeling herstel historische winkelpuien	100	100	100	100	i
Impact ondernemen	120	120	120	120	i
Uitbreiding accountmanagement afdeling economie (2fte)	300	300	300	300	i
Stelpost economische doorontwikkeling	100	100	100	100	i
Adviseur cultuur en vastgoed (gemeente)		105	105	105	i
<i>Budget Frans Halsmuseum (structureel)</i>		-105	-105	-105	i
Verhogen budget amateurkunst	250	250	250	250	i
Visie en programmageld nachtcultuur	150	150	150	150	i
Herstel evenementen na corona (incl. verduurzaming)	250				i
Continueren programmasubsidies cultuurmakers			500	500	i
Inzet clubkadercoaches (3 FTE)	210	210	210	210	i
Totaal fysiek	6.880	6.090	6.250	5.840	25.060
Burger en bestuur					
Terugdraaien bezuiniging functie CJG	100	100	100	100	s
Privacy en security	200	200	200	200	s
<i>Ten laste van vaste deel overhead</i>	-200	-200	-200	-200	s
Overhead	555	555	555	555	s
Stelpost informatievoorziening beheer en onderhoud	500	500	500	500	i
Traineeships	460	435			i

Aanvullende voorstellen coalitieakkoord	2023	2024	2025	2026	s/i
Beheer ICT netwerken apparaten openbare ruimte	200	200			i
Datagedreven werken	910	910			i
Digitale participatie en inspraak	145	95			i
Openbaarheid	180	180			i
Reservering versterken griffie	120	120	120	120	i
Belangenbehartiging en lobby	130	400	665	665	i
Continueren programma dienstverlening	100	100	100	100	i
Bevorderen diversiteit en inclusie	100	100	100	100	i
Verlengen Nieuwe democratie naar Versterken lokale democratie	750	750	750	750	i
Terugdraaien bezuiniging handhaving (PB 21)		250	50		i
Verlengen handhaving versnellers (Reinalda, domus+, SH)		165	165	165	i
Wijkaanpak Rozenprieel	120	120	120	120	i
<i>Dekking uit reserve leefomgeving</i>	-120	-120	-120	-120	i
Extra wijkaanpak (wijk n.t.b.)	120	120	120	120	i
<i>Dekking uit reserve leefomgeving of reserve leefbaarheid en initiatieven</i>	-120	-120	-120	-120	i
Totaal Burger en bestuur	3.595	4.205	2.450	2.400	12.650
Baten/dekking					
Verhogen parkeertarieven bezoekers in zone B (incl. Appelaar)	-750	-750	-750	-750	s
<i>Opheffen reserve schuldbeheersing</i>	-500				i
Totaal structureel	2.450	2.970	2.970	2.685	11.075
Totaal incidenteel	17.200	14.010	10.775	9.815	51.800
Totaal incidenteel en structureel	19.650	16.980	13.745	12.500	62.875

Overzicht aanvullende posten Investeringsplan

Geïnterpreteerde investeringen	IP 2023-2026
Sport	
Zwembaden	0
Vervanging Spaarnehals	25.000 ¹
Sporthal Schalkwijk	12.000
Zwembaden Planeet en Houtvaart (na 2028)	pm
Sport in de OR	1.000 ²
Onderwijs	
Onderwijshuisvesting	10.000
VO school in Schalkwijk	5.000
Groene schoolpleinen	pm
Subtotaal Sociaal domein	28.000
Cultuur	
Uitbreiding (kleine) cultuurlocaties	5.000
Mobiliteit	
Investering Bereikbare Stad/mobiliteitstransitie (met name t.b.v. de fiets)	5.000
Nul-emissie zone	300
Nul-emissie zone vracht en bestel	320
Uitbreiden gereguleerd parkeren	3.450
SOR Duurzame mobiliteit (met name t.b.v. de fiets)	9.000 ³
Wonen, groei van de stad	
Onrendabele top overige 5 zones	10.940
Dekking reserve GREX	-10.940
Schalkwijk Centrum Nieuwbouw bibliotheek	4.900
Huis van de Wijk, Beatrixplein	3.530

Geïnterpreteerde investeringen

IP 2023-2026

Vergroenen en Vernatten en aanvullende beleidsambities Onderhoud Openbare ruimte

Herstellen watergangen (papentorenvest etc.) pm

Openbare ruimte ontwikkeling

Aanpassingen veilig naar school (ook voor middelbare scholen) pm

IVORIM 3.500

Energietransitie en duurzaamheid

Verduurzaming Gemeentelijk bezit 14.000

Dekking kapitaallasten uit RVF energiebesparing -14.000

Eigen vloot emissievrij 300

Subtotaal Fysiek domein 26.300

Informatievoorzieningen, organisatieontwikkeling, organisatie

Aanvullende investeringen 1.000

Subtotaal Burger en Bestuur 1.000

Totaal 55.200

1 Deze post valt buiten de coalitieperiode.

2 Bij actualisatie van het Investeringsplan zal gekeken worden of er aanvullende ruimte beschikbaar is (of gemaakt kan worden) om deze post op te hogen met aanvullend € 1,5 mln.

3 De reservering is reeds als voorstel opgenomen in de Kadernota 2023, de coalitie geeft richting aan de invulling van deze reservering.

Colofon

Foto's: Marisa Beretta, Milo Dinkelaar, Jurriaan Hoefsmit, Mark de Jong, Shutterstock